

[79] Seat No. _____

No. of Printed Pages: 02

Sardar Patel University**M. A. Examination IVth Semester (CBCS) Sanskrit****wednesday Date: 20/03/2019 Time: 02:00 p.m. to 05:00 p.m.****PA04CSAN22: Nyaya: Nyayabhasya (Adhyay I) & Nyayasiddhantamuktavali (Anumankhand)****Total Marks: 70****પ્ર-૧ બહુવિકલ્પીય પ્રશ્નો (બધા ફરજિયાત)****(૧૦)**

૧. ન્યાયદર્શનમાં કેટલા પદાર્થો સ્વીકારાયા છે ?
(A) ૧૧ (B) ૧૩ (C) ૧૬ (D) ૨૫
૨. ન્યાયસૂત્રના રચયિતા છે.
(A) ગૌતમ (B) કપિલ (C) કણાદ (D) પતંજલિ
૩. નેયાયિકોના મતે પદાર્થ નથી.
(A) તર્ક (B) વિતણ્ડા (C) નિગ્રહસ્થાન (D) વિગ્રહસ્થાન
૪. નેયાયિકોના મતે કેટલાં પ્રમાણો છે ?
(A) ૦૩ (B) ૦૪ (C) ૦૬ (D) ૦૮
૫. પ્રમેયેષુ ન પરિગણિતમ્.
(A) શરીરમ્। (B) આત્મા। (C) બુદિઃ। (D) ઉપવર્ગઃ।
૬. અનુમિતિ કરણં _____.
(A) ઉપમાનમ્। (B) પ્રત્યક્ષમ્। (C) અનુમાનમ્। (D) સામાન્યમ્।
૭. ધૂમાત્-એ કયો અવયવ છે ?
(A) પ્રતિજ્ઞા (B) ઉદાહરણ (C) ઉપનય (D) હેતુ
૮. ન્યાયદર્શન ઉપર વાયસ્પતિમિશ્રએ કઈ ટીકા રચી છે ?
(A) ભામતી (B) તાત્પર્ય (C) પ્રક્રિયાકોમુદી (D) તત્ત્વાર્થ
૯. શાસ્ત્રસ્ય પ્રવૃત્તિ કતિવિધા ?
(A) નવધા। (B) અષ્ટધા। (C) એકાદશધા। (D) ત્રિવિધા।
૧૦. _____ અર્થપરીક્ષણં ન્યાયઃ।
(A) જ્ઞાનૈઃ। (B) મોક્ષૈઃ। (C) પ્રમાણૈઃ। (D) માયાભિઃ।

પ્ર- ૨ આસ્તિક દર્શનો વિશે સવિસ્તર નોંધ લખો.**(૧૫)****અથવા****પ્ર- ૨ ન્યાયપરંપરાના આચાર્યો વિશે સવિસ્તર નોંધ લખો.****(૧૫)****પ્ર- ૩ (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક ગદ્યખંડનો સમજૂતી સહિત ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો: (૧૦)**

૧. પૂર્વવદિતિ-યત્ર કારણેન કાર્યમનુમીયતે, યથા- મેધોન્નત્યા ભવિષ્યતિ વૃષ્ટિઃ ઇતિ। શેષવત્ તત્-યત્ર કાર્યેણ કારણમનુમીયતે, પૂર્વોદકવિપરીતમુદકં નદ્યાઃ પૂર્ણત્વં શીઘ્રત્વં ચ દૃષ્ટ્વા સ્રોતસોઽનુમીયતે-ભૂતા વૃષ્ટિઃ ઇતિ। સામાન્યતોદૃષ્ટમ્-વ્રજ્યાપૂર્વકમન્યત્ર દૃષ્ટ્યાન્યત્ર દર્શનમિતિ, તથા ચાઽઽદિત્યસ્ય; તસ્માદ-સ્ત્યપ્રત્યક્ષાપ્યાદિત્યસ્ય વ્રજ્યેતિ।
૨. લોકસામાન્યમનતીતા લૌકિકાઃ, નૈસર્ગિકં વૈનયિકં બુદ્ધ્યતિશયમપ્રાપ્તાઃ। તદ્વિપરીતાઃ પરીક્ષકાઃ, તર્કેણ પ્રમાણૈરર્થં પરીક્ષિતુમર્હન્તીતિ। યથા યમર્થં લૌકિકા બુદ્ધ્યન્તે તથા પરીક્ષકા અપિ, સોઽર્થો દૃષ્ટાન્તઃ। દૃષ્ટાન્તવિરોધેન હિ પ્રતિપક્ષાઃ પ્રતિષેદ્ધવ્યા ભવન્તીતિ, દૃષ્ટાન્તસમ્બન્ધિના ચ સ્વપક્ષાઃ સ્થાપનીયા ભવન્તીતિ, અવયવેષુ ચોહાદરણાય કલ્પત ઇતિ।

(4)**(P.T.O.)**

પ્ર- ૩ (બ) પ્રત્યક્ષ પ્રમાણ વિશે સવિસ્તર નોંધ લખો.

(૧૫)

અથવા

પ્ર- ૩ (બ) શબ્દ પ્રમાણ વિશે સવિસ્તર નોંધ લખો.

(૧૫)

પ્ર- ૪ (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક કારિકા અનુવાદ સહિત સમજાવો:

(૦૫)

૧. અથવાહેતુમન્નિષ્ઠવિરહાપ્રતિયોગિના ।

સાધ્યેનહેતોરૈકાધિકરણ્યં વ્યાપ્તિરુચ્યતે ॥

૨. પક્ષાસિદ્ધિર્યત્રપક્ષોભવેન્મણિમયોગિરિ: ।

હદોદ્રવ્યંધૂમવત્વાદત્રાસિદ્ધિ રથાપરા ॥

પ્ર- ૪ (બ) અનુમિતિ વિશે સવિસ્તર નોંધ લખો.

(૧૫)

અથવા

પ્ર- ૪ (બ) હેત્વાભાસ અંગે વિસ્તૃત નોંધ લખો

(૧૫)

— X —
②